

boekbesprekingen

G. HILL,
**Illuminating shadows: the mythic
power of film.**

Boston, Shambhala, 1992, 319 blz.

De bioscoop is een hedendaagse tempel waar wij als toeschouwers bij elkaar komen om deel te nemen aan een ritueel met religieuze inslag. Dit is de visie die Geoffrey Hill verdedigt in zijn boek *Illuminating Shadows*, waarin hij een aantal films onderwerpt aan een mythische lezing/interpretatie. De cinema is de voorlopig laatste fase waarin we de mythische expressie kunnen terugvinden (wat dan met de televisie?), een mythische expressie die haar oorsprong vindt in het (culturele) bewustzijn. Vandaar ook dat de analysemethode die Hill hanteert gebaseerd is op cyclische, mythische theorieën van vooral Jung en Frye. Dit resulteert in incidenteel zeer verrassende en inzichtgevende interpretaties van bekende en minder bekende films. Helaas verhindert deze methode niet dat Hill tevens herhaaldelijk over de schreef gaat met zijn interpretaties, waarbij deze in het luchtledige komen te hangen. Vooral wanneer de mythische interpretaties worden gekoppeld aan hedendaagse maatschappelijke problemen, dreigt het discours al vlug een komische toon te krijgen die door Hill zeker niet was bedoeld. Zo leidt de mythische interpretatie van de film *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover* tot een verdediging van het mythische, vrouwelijke principe van vegetarisme t.o.v. het mannelijke principe van 'carnivorous appetite' of 'lust for flesh', waardoor zo elke bron van agressie en potentiële oorlog kan worden onderdrukt.

K.V.d.V.

Ch. STEINFELD et al.,

Telecommunications in transition: policies, services and technologies in the European Community.

London, Sage, 1994, 307 blz.

In het licht van de recente en te verwachten veranderingen binnen de Europese Gemeenschap wordt steeds meer de nadruk gelegd op het strategische belang van een dynamische telecommunicatiesector voor de ondersteuning en de groei van de Europese economie. Het aanzicht van het Europese telecommunicatielandschap werd lange tijd bepaald door nationale en regionale monopolies van de verschillende PTT's. Als gevolg daarvan is de Europese telecommunicatiemarkt sterk gefragmenteerd. Door een politiek van doorgedreven privatisering komen deze nationale PTT's evenwel fel onder druk te staan. Het Europese integratieproces drijft de verschillende belanghebbenden in de richting van een 'common market' waarbinnen de nationale grenzen en belangen steeds meer naar de achtergrond dienen te worden geschoven. Bovendien zet de Commissie van de Europese Gemeenschap haar richtlijnen uit voor een Europese telecommunicatiestrategie.

Het boek *Telecommunications in transition* is één van de weinige waarin de geschiedenis, problemen, structuren, technologieën, initiatieven en trends op telematicagebied uit hun nationale context worden gelicht en vanuit een ruimer Europees perspectief beschreven en vergeleken. In 15 bijdragen wordt door verschillende specialisten een overzicht gegeven van de actoren, problematieken, ontwikkelingen en politieke trends m.b.t. de Europese telecommunicatie. Gezien de diversiteit van auteurs, wordt de lezer geconfron-

teerd met een grote verscheidenheid aan strategieën, ervaringen en ideeën. Desondanks zijn de uitgevers er in geslaagd een vrij homogeen overzicht te bieden m.b.t. de strategieën, diensten en technologieën rond telematica in Europa. Het boek werd geschreven voor een ruim doelpubliek dat varieert van scholieren en studenten tot geïnteresseerde managers en informatiedeskundigen.

J.S.

M.M.A. MIRABITO,

The new communication technologies.

London, Focal Press, 1994, 240 blz.

Nieuwe technologieën voor het opslaan, verzamelen, verwerken en verspreiden van informatie, broadbandcommunicatie, glasvezeltechnologie, digitale en optische technologieën, satellietcommunicatie en nieuwe computertechnologieën hebben een groeiende invloed op de manier waarop met informatie wordt omgegaan. Dit heeft gevolgen voor de totale media- en communicatiesector en dus ook voor de communicatiewetenschap. Informatieverwerking kan slechts op een efficiënte manier worden gerealiseerd indien de technologische middelen die de selectieve omgang met data mogelijk maken, voldoende gekend zijn. De nieuwe technologieën doorbreken de vroegere barrières tussen de tv-, video-, telefonie- en uitgeverwereld en het computergebruik in het algemeen. Wie begaan is met de communicatiesector, moet in toenemende mate leren omgaan met diverse technologieën.

M.M.A. Mirabito is docent, schrijver, producer en consultant in nieuwe communicatietechnologieën. De co-auteur, B. Morgenstern, is professor aan de

Park School of Communication. *The new communication technologies* werd geschreven vanuit een wetenschappelijke visie op en een flinke dosis praktijkervaring met talrijke nieuwe media- en communicatietechnologieën. Op een aanschouwelijke manier (het boek bevat een 100-tal illustraties, tekeningen, schema's en foto's), wordt aandacht besteed aan zowat alle belangrijke nieuwe communicatietechnologieën van de laatste jaren. Een handige index verwijst naar elk onderwerp binnen de juiste context. Deze 2de editie speelt in op het snel veranderende aanzicht van het communicatielandschap, en besteedt vooral aandacht aan veranderingen sinds de eerste uitgave in 1990. Naast de nieuwe technologieën zelf en hun toepassingen, wordt ook de nodige aandacht besteed aan de juridische, sociale, politieke en economische impact ervan op een veranderend maatschappijbeeld. Wat is de invloed van computersystemen op de hedendaagse broadcastsystemen; welke nieuwe uitdagingen bieden digitale technologieën; wat zijn de technische en andere mogelijkheden van teleconferencing, teletekst, interactieve systemen en satellieten, glasvezelverbindingen en digitale opslagmedia; welke risico's zijn verbonden aan een 'informatiemaatschappij'; welke trends en nieuwe technologieën mogen worden verwacht in de nabije toekomst, ...

The new communication technologies bevat een overvloed aan nuttige informatie voor al wie zich wil oriënteren in een snel veranderend communicatietechnologisch landschap. Het biedt een goede basis om nieuwe en te verwachten technologieën te leren kennen en gebruiken. De grote verdienste van dit boek licht hierin dat ogenschijnlijk verschillende technologische evoluties niet

naast elkaar worden behandeld, maar in hun contextuele verhouding tot elkaar. Ideaal leesvoer voor de student, professional of geïnteresseerde die snel en op doeltreffende wijze een achterstand m.b.t. bepaalde nieuwe technologieën wil ophalen.

J.S.

F. BIOCCA (ed.),
Television and political advertising.
Volume 1: Psychological processes.
Volume 2: Signs, codes and images.
Hillsdale, Lawrence Erlbaum, 1991.

Volume 1, *Psychological processes*, van de merkwaardige diptiek *Television and political advertising* bespreekt een aantal aspecten van de politieke reclame vanuit cognitief psychologische en sociaal-psychologische hoek. Belangrijk is daarbij de aandacht die wordt besteed aan schema-theorie, die er van uitgaat dat mensen bepaalde schema's of 'scripts' in hun hoofd hebben, waarmee ze de werkelijkheid waarnemen, catalogiseren en interpreteren. Deze schema's bepalen enerzijds vaak wat het potentiële effect van een communicatieboodschap kan zijn, maar zijn anderzijds zelf ook vaak een creatie van communicatieve processen. Bekende auteurs als Kepplinger, Garamone en McCombs blijken mooi in dit schema te passen.

Volume 2, *Signs, codes and images*, is radicaal anders (en grotendeels door de editor zelf geschreven).

In *Signs, codes and images* wordt vooral aandacht besteed aan retorische en semiotische processen van betekenisvorming, en worden een aantal aspecten van meer kwalitatieve theorieën en methodologieën op de politieke advertentie toegepast.

Hoewel niet alle hoofdstukken van dit boek even relevant en goed zijn, heeft het de verdienste een aantal inzichten bijeen te brengen rond een onderwerp dat zelden op deze manier wordt bestudeerd.

J.V.d.B.

J. HEMELS (red.),

Kwartiermakers voor communicatie-geschiedenis.

Amsterdam, Otto Cramwinckel, 1993, 192 blz.

De bio-bibliografische bundel *Kwartiermakers voor communicatiegeschiedenis* is bedoeld als eerbetoon ter gelegenheid van de 80ste verjaardag van de pershistoricus Dr. Maarten Schneider, auteur van onder meer *De Nederlandse krant. Van 'nieuwstydighe' tot dagblad*, het erg gewaardeerde en veel geraadpleegde standaardwerk van de Nederlandse persgeschiedenis. Naast een biografie en publikatielijst van Schneider bevat *Kwartiermakers voor communicatiegeschiedenis* o.a. een compact overzicht van het pershistorisch onderzoek in Nederland van de 19de eeuw tot vandaag, met inbegrip van een uitgebreide reeks suggesties voor toekomstige onderzoeksprojecten. Leemten en grijze vlekken zijn er immers nog voldoende in de historiografie van de Nederlandse pers, zoals twee korte bijdragen over respectievelijk advertenties in 18de-eeuwse couranten en over de Limburgse en Noordbrabantse pers in de 17de en 18de eeuw aantonen. Schneider, die door zijn onderzoek en onderwijs van uitzonderlijke betekenis is geweest voor de pers- en communicatiegeschiedschrijving in Nederland, kon ongetwijfeld op geen doeltreffender wijze worden gehuldigd dan door de aanmoediging die impliciet

in het boek besloten ligt voor studenten en wetenschappers om zich in aspecten van de communicatiegeschiedenis te verdiepen. Niet alleen met suggesties voor verdere studie, maar vooral met een erg waardevolle, selectieve lijst literatuurverwijzingen voor communicatiehistorisch onderzoek, houdt J. Hemels het vuur brandend dat M. Schneider gedurende zijn lange carrière heeft bezield.

R.V.G.

L. BOGART,

Preserving the press. How daily newspapers mobilized to keep their readers.

New York, Columbia University Press, 1991, 327 blz.

In *Preserving the press* beschrijft L. Bogart de totstandkoming en ontwikkeling van het Newspaper Readership Project, dat op initiatief van onder meer de American Newspaper Publishers Association in 1977-1983 werd uitgewerkt om de neerwaartse trend in de verkoop en het lezerspubliek van de Amerikaanse dagbladers tegen te gaan. De talrijke onderzoeksrapporten en actieprogramma's die in het kader van dit project werden opgesteld en die in een lijstje achteraan het boek zijn opgenomen, vormen echter slechts onrechtstreeks het onderwerp van *Preserving the press*. Vanuit zijn bevoorrechte positie als spilfiguur in de conceptie en uitvoering van dit grootschalige 'marketing'-project voor de Amerikaanse dagbladindustrie, analyseert en evalueert de auteur het Newspaper Readership Project eerder als een unieke gevalstudie, die de interne machtsstructuren en conflicterende belangen van de actoren in het dagbladwezen duidelijk illustreert. Bogart biedt aan de hand van het Amerikaanse project een inte-

gere reflectie op de mogelijkheden en onmogelijkheden om in een zo heterogene en concurrentiële bedrijfstak als de dagbladpers collectieve actieprogramma's te ontwikkelen en beleids-opties te implementeren, die bedoeld zijn om aan fundamentele structurele problemen het hoofd te bieden. Zijn pleidooi voor een bedrijfseconomische lange termijnvisie is interessante lectuur voor eenieder die beleids-, bedrijfs- of onderzoeksmatig begaan is met de toekomst van de 'woordcultuur'.

R. V. G.

A. HANSEN (ed.),

The mass media and environmental issues.

Leicester, Leicester University Press, 1993, 238 blz.

Milieu is 'in'. Nochtans is het feit dat het milieu of een aspect daarvan als probleem op een bepaald moment dominant is in het publieke en politieke discours relatief onafhankelijk van de ernst ervan. Vanuit dit uitgangspunt beoogt *The mass media and environmental issues* na te gaan hoe communicatief onderzoek heeft bijgedragen tot ons begrip van de ruimere sociale rol die wordt gespeeld door de massamedia en daaraan gerelateerde communicatieprocessen in de uitwerking van het milieu als probleem voor publieke en politieke bezorgdheid. De verschillende bijdragen werden gegroepeerd in drie delen, namelijk de produktie, de inhoud en het publiek van de verslaggeving omtrent het milieu. Op een boeiende manier en vanuit verschillende communicatiewetenschappelijke invalshoeken worden hierbij aspecten behandeld gaande van een analyse van de actoren en processen die de milieuproblematiek definiëren, over de manier waarop mediabeelden bijdragen tot de vorming van de publieke opinie, tot de wijze waarop verschillende publieken uitgaan van de media voor hun begrip van de milieuproblematiek.

problematiek definiëren, over de manier waarop mediabeelden bijdragen tot de vorming van de publieke opinie, tot de wijze waarop verschillende publieken uitgaan van de media voor hun begrip van de milieuproblematiek.

H. V. d. B.

S. AUFENANGER,

Kinder im Fernsehen - Familien beim Fernsehen.

München, Saur, 1993, 125 blz.

Kinder im Fernsehen - Familien beim Fernsehen is de neerslag van een onderzoek dat uitgevoerd werd in opdracht van de 'Zentralstelle Medien der Deutschen Bischofskonferenz'. In een eerste luik wordt nagegaan hoe kinderen in televisie- en reclame-uitzendingen in beeld gebracht worden. Een tweede - minder uitgebreid - gedeelte spitst zich toe op de receptie van televisieprogramma's in gezinsverband.

Door het gebruik van meerdere methoden zijn de researchresultaten zowel van kwantitatieve als kwalitatieve aard. De onderzoekers hebben dus niet alleen aandacht voor de situatie zoals ze is, maar behandelen ook de processen die een rol spelen bij het tot stand komen van die situatie.

C. F.

Ph. DRUMMOND, R. PATERSON en J. WILLIS (eds.),

National identity and Europe: the television revolution.

London, British Film Institute, 1993, 140 blz.

National identity and Europe omvat een selectie van papers van het 4de ITSC-congres in London in 1991. Centraal staat de idee omtrent de positie van de elektronische media en in het

bijzonder televisie in de (her)formulering van nationale identiteiten in Europa. De redacteurs wijzen erop dat in de studie van identiteiten of van processen van identificatie in relatie tot televisie, er steeds twee complementaire wegen moeten worden gevolgd. Enerzijds moet 'top-down' worden gewerkt met de nadruk op de rol van het medium als discursieve drager en het specifieke van televisie binnen de sociale formatie. Anderzijds moet er 'bottom up' gewerkt worden door de analyse van hoe individuen een programma-output negotiëren.

Beide aspecten komen in de verschillende bijdragen aan bod. Hierbij wordt aandacht besteed aan de constructie van culturele en nationale identiteit in populaire programma's zoals een Welsh soap opera of een Sloveens spelprogramma. Ook de reactie van het publiek op het hanteren van de televisie als instrument in een politieke ideologische strijd - vooral dan in Oost-Europa - wordt bestudeerd. Tot slot wordt de rol van transnationale Europese instanties en initiatieven belicht.

H.V.d.B.

F. VAN RAAIJ et al. (red.),

Communicatie en informatie. Een stand van zaken.

Houten, Bohn Stafleu Van Loghum, 1994, 324 blz.

In *Communicatie en informatie* wordt - naar aanleiding van de twintigste verjaardag van de SOM (Stichting Onderzoek Massacommunicatie) en van het tijdschrift *Massacommunicatie* enerzijds en het tienjarig bestaan van de VSOM (Vereniging voor Studie en Onderzoek van Massacommunicatie) anderzijds - een overzicht gegeven van het

gebied van de massacommunicatie in het algemeen, en de studie van communicatie en informatie in het bijzonder.

De bijdragen van de verschillende auteurs zijn ingedeeld in drie delen (theorie en onderzoek, enkele aandachtsvelden, mediabeleid en -regelgeving), wat een zekere structuur geeft aan het boek. *Communicatie en informatie* blijft echter een samenraapsel van uiteenlopende onderwerpen, maar geeft wel een goed beeld van wat zoal aan bod kan komen in het tijdschrift *Massacommunicatie*.

C.F.

R. HOPPER,

Telephone conversation.

Bloomington, Indiana University Press, 1992, 247 blz.

Interpersoonlijke communicatie via de telefoon geeft de zender meestal heel wat macht: aan de zijde van de ontvanger wordt bijna altijd een handeling onderbroken wanneer de telefoon rinkelt. Er is echter nog maar weinig over telefonische communicatie gepubliceerd.

Met *Telephone Conversation* wil Hopper deze leemte gedeeltelijk opvullen. Na een kort historisch overzicht over de ontwikkeling van telefonische communicatie gaat hij onder andere in op hoe telefoongesprekken geopend worden en hoe het beurtwisselingssysteem verloopt. Hopper besluit zijn boek met een aantal tips om effectief te telefoneren, en wijst erop dat er ook eens aandacht besteed zou moeten worden aan communicatievormen zoals teleconferenties, fax-communicatie, communicatie via antwoordapparaten, ... Het boek is rijkelijk geïllustreerd met voorbeelden, en geeft een vrij goed inzicht in hoe telefoongesprekken in de praktijk (kunnen) verlopen.

C.F.

G. WILLETT (éd.),

La communication modélisée. Une introduction aux concepts, aux modèles et aux théories.

Ottawa, Editions du Renouveau Pédagogique, 1992, 646 blz.

In *La communication modélisée* worden talrijke communicatiemodellen voorgesteld en ingedeeld in verschillende categorieën, gaande van informatieverwerkings- tot effectmodellen. Bij zowat ieder model gaan de auteurs in op de basis van het model, op de verschillende componenten van het communicatieproces en op de karakteristieken en de beperkingen van het model. Ook worden telkens enkele werken vermeld waarin meer informatie over het specifieke model te vinden is.

La communication modélisée richt zich niet alleen tot academici, maar ook tot mensen uit de praktijk. Het biedt beide categorieën verschillende perspectieven op het communicatieproces, om er zo meer inzicht in te krijgen en de communicatie in de praktijk te kunnen verbeteren.

De bruikbaarheid van het werk wordt nog verhoogd door een geannoteerde bibliografie, een verklarende woordenlijst en een auteurs- en een thematische index.

C.F.

D. BUCKINGHAM,

Children talking television. The making of television literary.

London, The Falmer Press, 1993, 321 blz.

Children talking television is ontstaan vanuit een antropologische studie van 8, 10 en 12-jarige kinderen in een aantal Londense scholen, waarbij de kinderen uitgenodigd werden om in groep-

jes van vijf over een aantal aan tv-kijken gerelateerde topics te praten. Dit levert een aantal zeer interessante gegevens op, waarbij vooral de nadruk op het context-bepaalde aspect van de communicatie rond televisie door kinderen waardevol is (want door ander onderzoek vaak onderbelicht). Een voordeel van dit soort antropologisch onderzoek is ook dat men iets te zien krijgt van de affectieve investering van kinderen in televisie, wat zeker een goede aanvulling is op de vaak te eenzijdig cognitieve benadering in het onderzoek naar media en jongeren. Toch lijdt ook deze studie soms onder het voor antropologisch onderzoek en de Britse culturele studies typerende fenomeen een vaak erg grote inferentiële sprong te maken van beperkte data naar omvangrijke conclusies. Men lijkt a.h.w. van één baksteen een huis te willen bouwen. Wel lijkt de erg zelf-reflexieve Buckingham zich hiervan meer bewust dan sommige andere auteurs, en brengt *Children talking television* ons zo interessante, zij het niet-generaliseerbare, inzichten bij.

D.M.

S. CUBITT,

Videography: video media as art and culture.

London, Macmillan, 1993, 240 blz.

In *Videography* wordt, zoals het woord zegt, geschreven over video met de bedoeling het medium beter te leren kennen, te appreciëren en vooral de impact ervan in te schatten. In het eerste deel verkent Cubitt theoretisch het erg ruime videolandschap, vooral daar waar video raakvlakken heeft met andere media of kunstvormen. In het tweede deel gaat hij dieper in op enkele specifieke videotapes om zelf zijn

stellingen aan de praktijk te toetsen. *Videography* is tegelijk een richtlijn voor al wie over video en de toekomst van elektronische media wil nadenken en theoretiseren, als een sterk pleidooi om dat ook te doen.

G.C.

D. MEADOWS,

Set pieces: being about film stills mostly.

London, British Film Institute, 1993, 120 blz.

'Photographs may be more memorable than moving images, because they are a neat slice of time, not a flow. Each still photograph is a privileged moment, turned into a slim object that one can keep and look at again' (Susan Sontag). Met geen beter citaat kon Daniel Meadows zijn boek *Set pieces* over fotografie op film- en theatersets beginnen. 'Stills' zijn foto's die een film moeten weergeven, liefst door hetzelfde standpunt in te nemen als de filmcamera. Een still-fotograaf maakt ook reportages over het filmmaken door met een zo ruim mogelijke blik op de set rond te lopen en zo de hele sfeer van het creatieve proces en al wie daar een rol in speelt, op papier vast te leggen. *Set pieces* is als het ware de derde dimensie: het biedt de lezer een kijk achter de schermen van de setfotograaf, en een interessante kijk. Meadows heeft het over de technische aspecten van stillfotografie, maar evenzeer over de soms neurotische, dan weer hilarische werkatmosfeer op de set. Het boek staat vol met (veelal beroemde) voorbeelden uit de Britse film-, theater- en televisiewereld, gestoffeerd met een prachtige selectie sterke zwart-wit en kleurenfoto's uit Meadows' eigen werk.

G.C.

H. HECHT,

Pre-cinema history: an encyclopaedia and annotated bibliography of the moving image before 1896.

London, Bowker-Saur, 1993, 476 blz.

Pre-cinema history is een monumentaal referentiewerk, en wellicht ook het definitieve referentiewerk voor de onderzoeker van de technische, esthetische, sociale en economische (voor)geschiedenis van de cinema. In *Pre-cinema history* worden meer dan 4.000 belangrijke publikaties besproken, gepubliceerd tussen 1321 en 1984, die handelen over representaties van bewegende beelden vóór de komst van de cinema in 1896. Van deze publikaties wordt een volledige bibliografische referentie gegeven, alsook een samenvatting van de inhoud, citaten uit de contemporaine literatuur en een kritische beoordeling. Daarbij maken de uitgebreide indexen op naam en onderwerp de toegang tot de gezochte informatie zeer makkelijk.

K.V.d.V.

R. SPARKS,

Television and the drama of crime: moral tales and the place of crime in public life.

Buckingham, Open University Press, 1992, 185 blz.

Geen enkel aspect van televisie heeft meer aandacht gekregen van de internationale wetenschappelijke gemeenschap dan de nefast geachte invloed van het vele geweld dat in allerlei vormen in allerlei genres opduikt. Vele studies zijn echter typisch Amerikaans, in die zin dat ze op vaak beperkte onderzoeksgegevens zijn gebaseerd en vaak slechts beperkte theoretische problemen behandelen.

Sparks voegt geen eigen kwantitatief of kwalitatief onderzoek aan dit reeds uitgebreide canon toe. Hij bestudeert echter op een originele manier de vele aspecten van de relatie tv-geweld - maatschappelijk geweld. Deze relatie is in veel opzichten problematisch: wetenschappelijk zijn er weinig vaststaande conclusies, maar maatschappelijk wordt deze relatie algemeen als een probleem ervaren.

Sparks verzamelt inzichten uit de sociologie, sociale psychologie, communicatiewetenschap, narratieve theorie en zelfs criminologie, en komt zo tot een synthese die heel wat nieuwe inzichten oplevert.

J. V. d. B.

D. SHLAPENTOKH en V. SHLAPENTOKH,

Soviet cinematography 1918-1991: ideological conflict and social reality. Berlin, Walter De Gruyter, 1993, 278 blz.

De Sovjetcinema heeft een lange traditie. Zo ook de geschiedschrijving over de Russische films. Beide werden echter tot 1987 volledig beheerst door de officiële Sovjetideologie. Als dusdanig beschouwen de broers Shlapentokh vroegere werken over de invloed van de staatsideologie op de voorstelling van het alledaagse leven in de Sovjetfilms, eveneens als onderdeel van de officiële propaganda. *Soviet cinematography*, geschreven na de glasnost, brengt een nieuwe visie op de ideologische processen die speelden in de Sovjetrussische filmindustrie gedurende de meer dan 70 jaar tussen de oktoberrevolutie in 1917 tot de ineenstorting van het Sovjetrijk in 1991. Als dusdanig komt niet zozeer de artistieke waarde

van de films aan bod, dan wel welke rol de politiek gespeeld heeft in de films, hoe de sociale strata in de films worden voorgesteld als ook de houding van de cineasten ten overstaan van de heersende ideologie en bijhorende censuur. Een geslaagd en boeiend stuk geschiedschrijving.

G.C.

J. LENBURG,

The encyclopedia of animated cartoons.

New York, Facts On File, 1991, 466 blz.

J. LENBURG,

The great cartoon directors.

New York, Da Capo Press, 1993, 261 blz.

N.M. KLEIN,

7 minutes. The life and death of the American animated cartoon.

London, Verso, 1993, 284 blz.

Sinds het hernieuwde succes van de Disney animatiefilms in de jaren '90 staat de animatiefilm opnieuw volop in de belangstelling. Ook het verdwenen genre van de cartoon, dat sinds medio de jaren '70 weinig onderzoekers heeft aangetrokken, profiteert van deze hernieuwde belangstelling. Het resultaat hiervan is een reeks nieuwe boeken over dit onderwerp. *The Encyclopedia of Animated Cartoons* tracht een exhaustief overzicht te geven van de 'silent cartoon series', de 'theatrical sound cartoon series', de 'full-length animated features', de 'animated television specials' en de 'television cartoon series'. Vooral voor wat betreft de laatste twee categorieën kunnen we spreken over een unieke verzameling aan informatie, die voor de geïnteresseerde onderzoeker een schat van gegevens herbergt. In *The Great Cartoon*

Directors behandelt Lenburg achter- evenvolgens de carrières van Friz Freleng, Ub Iwerks, Chuck Jones, Hanna en Barbera, Bob Clampett, Tex Avery, Walter Lantz en Dave Fleischer. Deze werkwijze levert bijwijlen interessante informatie op per regisseur afzonderlijk, maar biedt weinig inzicht in de evolutie van het cartoon-genre in zijn geheel. Een poging tot een dergelijk inzicht is te vinden bij Klein en zijn boek *Seven Minutes*. De evolutie van de cartoon, van de sprong naar full-animation in de jaren '30 tot het verdwijnen van het genre in de jaren '60, wordt er geplaatst en verklaard in een contextueel kader, waarin sociale en marktgerichte aspecten de boventoon voeren.

Deze drie recente boeken over cartoons hebben elk hun eigen doelstellingen, waaraan ze op hun eigen manier tegemoet komen. Ze bieden alle drie interessante informatie aan de geïnteresseerde onderzoeker, waarbij ook verder kan worden gereikt dan de korte animatiefilm.

K.V.d.V.

F. HIRSCH,

Acting Hollywood style: with photographs from the Kobal Collection.

New York, Harry N. Abrams, 1991, 288 blz.

De manier waarop wordt geacteerd in film, is tot op heden zelden het onderwerp geweest van een historisch onderzoek met enig wetenschappelijke pretentie. Indien 'film acting' al werd onderzocht, dan was dit op een theoretische wijze (vooral om het verschil met acteren in het theater in kaart te brengen) die weinig aandacht had voor de historische, contextuele evolutie waarin dit gebeurde. *Acting Hollywood*

style tracht deze lacune op te vangen door te kijken naar de specifieke condities waarbinnen filmspelers 'optreden', de belangrijkheid van het lichaam en de fysieke aanwezigheid van de 'performer', de overheersende kracht van het gelaat, de relatie tussen de stem en het karakter, en de relatie tussen het 'screen persona' van een acteur en zijn 'real life'. De grote kracht van *Acting Hollywood style* zit hem hierbij in de 262 foto's die de tekst vergezellen en die op een zeer wel doordachte manier de tekst verduidelijken en bijna visueel aanwezig stellen.

K.V.d.V.

V. HOUSEMAN,

Made in heaven. The marriages and children of Hollywood stars.

Chicago, Bonus Books, 1991, 350 blz.

Made in heaven geeft een alfabetisch, encyclopedisch overzicht van de belangrijkste Hollywood-sterren wat betreft hun huwelijk(en) en kind(eren). Er is hierbij dus geen sprake van enige sociologische omkadering en/of contextuele analyse. De nadruk komt volledig te liggen op het anekdotische en veelal zelfs het sensationele. Op de kaft staat de inhoud van *Made in heaven* nog het best samengevat: "Who was married to whom for how long?"

K.V.d.V.